

Mi smo braća, a jesu li nam kese sestre?

1. Korinćanima 11:17-34

Bgd. 1.11.2020.

¹⁷Nalažući vam ovo ne mogu da vas hvalim, jer se ne sastajete na bolje, nego na gore. ¹⁸Jer, prvo, čujem da se na svom crkvenom skupu delite, i nešto od toga verujem. ¹⁹I treba, najzad, da se delite - da se pokažu koji su pouzdani među vama. ²⁰Kada se, dakle, zajedno sastajete, ne jede se večera Gospodnja. ²¹Jer svaki pri jelu prvo uzima svoju večeru, pa jedan gladije, a drugi se opija. ²²Zar nemate kuće, da jedete i da pijete? ili prezirete Crkvu Božiju, i sramotite one koji nemaju? Šta da vam kažem? Da vas pohvalim? U ovom vas ne hvalim.

²³Ja sam, naime, primio od Gospoda što sam i vama predao, da je Gospod Isus, one noći kada je bio predan, uzeo hleb, ²⁴zahvalio Bogu, izlomio i rekao: ovo je moje telo za vas. Ovo činite meni za spomen. ²⁵Isto tako i čašu posle večere govoreći: ova čaša je novi savez mojom krvlju. Ovo činite, kad god iz nje pijete, meni za spomen. ²⁶Jer kad god jedete ovaj hleb i pijete ovu čašu, obznanjujete smrt Gospodnju – dok ne dođe. ²⁷Stoga ko nedostojno jede hleb ili pije čašu Gospodnju, ogrešiće se o telo i krv Gospodnju. ²⁸Čovek neka ispituje samoga sebe, i tako neka jede od hleba i neka pije iz čaše; ²⁹jer ko jede i pije, a ne pravi razliku između tela Gospodnjeg i drugog jela, sebi na sud jede i pije. ³⁰Zbog toga su mnogi slabi i bolesni među vama, i dosta ih je umrlo. ³¹Kad bismo sami sebi sudili, ne bi nam se sudilo; ³²a Gospod sudeći kara nas – da ne budemo osuđeni sa svetom.

³³Stoga, braćo moja, kada se sastajete da jedete, iščekujte jedan drugoga. ³⁴Ako je ko gladan, neka jede kod kuće, da se ne sastajete na osudu. A ostalo ću urediti kada dođem.

Za ispravno razumevanje 11. poglavlja, važna su dva izraza koja nam otkrivaju o čemu se u njemu radi. To su izrazi: „hvalim vas“ (u 2. st.) i „ne hvalim vas“ (u 17. i 22. st.). Očigledno je da su postojala dva razloga zbog kojih je Pavle napisao ovo poglavlje, nešto zbog čega je trebalo da Korinćane pohvali i nešto zbog čega nije mogao da ih hvali. Prva situacija (kad ih hvali) opisana je od 2-16. stiha, a drugu vidimo u odeljku od 17-34. stiha.

U oba slučaja radi se o tome kako su Korinćani primenili Hristovo načelo jednakosti svih vernika u Hristu, bez obzira na naciju, socijalne i polne razlike. To načelo Pavle je najjezgrovitije izneo u Poslanici Galatima 3:28 i ono glasi: „Nema više ni Judejina ni Grka, nema ni roba ni slobodnjaka, nema više ni muško ni žensko; jer ste svi vi jedno u Hristu Isusu.“

U ovom odeljku (17-34) govori se o primeni dela načela o socijalnoj jednakosti, a to je prikazano na negativnom primeru diskriminacije robova u Korintu, posebno kod Večere Gospodnje, gde bi jednakost, po definiciji, trebalo da bude najvidljivija. Način na koji su oni pristupali Večeri Gospodnjoj bio je suprotan od onoga što ona simboliše i znači.

Da bi se ovaj problem bolje razumeo, moramo naglasiti da je tadašnje društvo bilo robovlasničko i da je to značilo da je svaka bolje stojeća porodica imala je robove. Prava robova nisu postojala. Oni su bili tretirani kao „alat koji govori“. Svaki robovlasnik mogao je da ih iskorištava do maksimuma, pa čak i zloupotrebljava. Na primer, robove se moglo držati gladnima. Gazda ili vlasnik mogao je da tuče roba i da ga ubije. Bila je poznata i praksa da su gazde ili njihovi sinovi zloupotrebljavali robinje za seksualno izživljavanje. To je bila prihvaćena praksa i nije bilo zakona koji bi to zabranjivao ili kažnjavao. Robovi su bili potpuno nezaštićeni.

Ovaj odeljak se sastoji od tri dela. U prvom delu (17-22, kome sam dao podnaslov: „Šta ja to čujem?“), Pavle kritikuje ponašanje Korinćana tokom Večere Gospodnje koje je suprotno duhu same Večere Gospodnje. U drugom delu (23-32, koji sam nazvao „Čija večera“) iznosi biblijsko učenje o Večeri Gospodnjoj, koje je preuzeo od apostola (a oni od samog Hrista). I na kraju (u 33. i 34. st.), iznosi savet crkvi kako da se ponaša ubuduće, kako bi izbegla ove probleme.

Glavna misao koju Pavle upućuje Korinćanima o svrsi Večere Gospodnje, nalazi se u 26. stihu i glasi: „*Jer, kad god jedete ovaj hleb i pijete iz ove čaše, Gospodnju smrt objavljujete dok on ne dođe.*“

1. Šta ja to čujem? 17-22

Malu zanimljivost predstavlja pitanje – kako je Pavle saznao šta se dešava u Korintu kod Večere Gospodnje. Većina ove Poslanice predstavlja, u stvari, Pavlove odgovore na njihova pitanja. Ali, ima i nekoliko stvari o kojima ga oni nisu ništa pitali, već je on o njima „čuo“ preko nekih svojih kontakata. Ovo je jedna takva stvar. To nam govori da su Korinćani, izgleda, hteli da to prećute. Jer, sigurno su bili svesni da ne postupaju ispravno i da će ih Pavle zbog toga kritikovati. Šta je to što je Pavle čuo? Čuo je da se u crkvi, kod Večere Gospodnje, dešavaju stvari koje su suprotne duhu i smislu Večere Gospodnje.

Korintsko društvo bilo je zasnovano na robovlasničkim odnosima. Iako je dolaskom hrišćanstva robovlasnički sistem počeo da slabi i opada, u prvo vreme hrišćanstva robovi su još uvek, i nakon obraćenja, ostajali robovi; obraćenje nije menjalo njihov društveni status, a to je često puta dovodilo do haotične situacije u crkvi (posebno ovde, u Korintu).

Pokušajte da zamislite situaciju, šta se dešavalo kad se, na primer, obratilo jedno robovlasničko domaćinstvo, gazda, njegova familija i njihovi robovi. Obraćanjem, svi su oni postali braća i sestre. A onda su na površinu izbila društvena pravila koja su bila duboko ukorenjena u robovlasničkom društvu. U Grčkom društvu vladalo je pravilo suprotnosti između „časti“ i „sramote“. To pravilo zahtevalo je, na primer, da robovi ne mogu da jedu zajedno (u istoj prostoriji) sa gazdama, jer time bi gazdinu familiju osramotili pred drugim gazdama. Bila bi to velika bruka.

Kako onda održati Večeru Gospodnju, jer znamo da je Večera Gospodnja, u to vreme, predstavljala pravi, zajednički obrok svih vernika, bez obzira da li su robovi ili robovlasnici. Tu je u Korintu nastao problem. Neki robovlasnici – koji su se inače obratili Gospodu i postali vernici – su se i dalje ponašali kao pre: nisu jeli u istoj prostoriji sa robovima, već su se družili samo sa obraćenim robovlasnicima. Tako su, i nakon obraćenja, bogati nastavili da se druže sa bogatima, a siromašni (robovi) sa siromašnima. Tako je bilo i kod Večere Gospodnje. Robovlasnici su se ponašali prema onoj poslovice: „Jesmo mi sada braća, ali nam kese nisu sestre.“ Verovatno su govorili svojim ukućanima i drugim robovlasnicima: „Ma dobro, jesmo mi jedno u Gospodu, ali to je duhovno pitanje. U stvarnosti, zna se ko je gazda, a ko rob. Pošto je Večera Gospodnja bila pravi obrok, došlo je do polarizacije i do potpuno nebiblijskog pristupa Večeri Gospodnjoj: bogati

su imali obrok u jednoj prostoriji i tamo su se prežderavali i opijali, a robovi su imali neki bedni obrok u drugoj prostoriji i gladovali su. Šta je u takvoj situaciji bilo sa onim Hristovim načelom koje je Pavle snažno isticao: *nema (više) ni roba ni slobodnjaka?* To je situacija koju Pavle ovde kritikuje, a koju su Korinćani hteli da prećute.

Zato Pavle kaže: Šta ja to čujem? „²⁰*Kada se... sastajete, ne jede se Gospodnja večera.* ²¹*Jer svaki... uzima svoju večeru, pa jedan gladije, a drugi se opija.* ²²*Zar nemate kuće, da jedete i da pijete? ili prezirete Crkvu Božiju, i sramotite one koji nemaju?*“ I onda dodaje u 22. stihu: „Šta da vam kažem? Da vas pohvalim? U ovome vas ne hvalim.“

Dok ih je u prvom delu ovog poglavlja (2-16) pohvalio, jer su princip jednakosti među polovima makar delimično dobro implementirali, kod ove druge situacije – po pitanju odnosa prema robovima, posebno kod Večere Gospodnje – potpuno su podbacili i unakazili ovaj osnovni hrišćanski obred, a time i hrišćansku poruku. I ne samo to, hteli su da mu sve to prećute. Nakon toga, on im objašnjava značaj Večere Gospodnje. Toj celini dao sam podnaslov „Čija večera“.

2. Čija večera? (23-32)

Sa Večerom Gospodnjom povezane su tri stvari koje moraju doći do izražaja na svakom bogoslužjenju kad je Večera Gospodnja, i Pavle ih ovde jasno ističe. Prvo, to je činjenica da se njome simboliše delo koje nije učinjeno zbog sebe, nego – *zbog drugoga*; zatim, da to nije naša večera, već *Gospodnja*; i treće, to je obrok kojim mi *svedočimo drugima o Hristu* i o njegovom delu za nas.

Prvo, Večera Gospodnja je po svojoj prirodi simbol brige za druge. Bog je dao svog Sina, ne za sebe, nego *za nas*. Isus je došao na zemlju, ne zbog sebe, nego *zbog nas*. Isus Hristos šalje svog Duha na crkvu, ne zbog sebe, nego *zbog crkve*, tj. zbog nas. Zbog svega toga, i u činu uzimanja Večere Gospodnje (kad god je uzimamo), mora doći do izražaja ta ista briga za drugoga o kojoj Isus govori u 24. stihu: „*Ovo je moje telo za vas...*“).

Drugo, pod uticajem robovlasničkih odnosa, Korinćani su smatrali da je gazda, u čijoj kući se crkva okuplja, ujedno i domaćin Večere Gospodnje. Zato Pavle naglašava da je to *Gospodnja večera*. Njen domaćin je Gospod, a ne gazdina, bez obzira što se održava u gazdinoj kući. To je večera na koju Gospod okuplja sve nas, da nam pokaže šta je On učinio za naše spasenje – dao je sebe kao Spasitelja.

Fokus Večere Gospodnje ne sme da bude ništa drugo, osim Hrista i njegovog dela. Neke crkve su napravile veliku stvar od toga ko sme, a ko ne sme da deli Večeru Gospodnju. Na primer, da li sme da je deli neko ko nije za to rukopoložen? Sveto pismo nigde o tome ne govori. Za Boga nije važno ko deli Večeru Gospodnju. Za njega je važan onaj ko uzima Večeru Gospodnju, i to s kojim uverenjem je uzima: da li je uzima kao simbol *Gospodnjeg dela za nas*, ili kao religijski simbol koji je dobro da se uzme, kad ga već svi drugi uzimaju.

Treće, Večera Gospodnja je najbolja prilika za svedočanstvo, jer ona svedoči sama za sebe. To je naglašeno u ključnom stihu ovog odeljka, 26.,

koji glasi: „Jer kad god jedete ovaj hleb i pijete ovu čašu, obznanjujete smrt Gospodnju – dok ne dođe.“ Jer, ko god, od prisutnih, želi da zna šta ovaj čin znači, on ili ona može da razmišlja o simbolima, hlebu i vinu i našem pristupu tim simbolima, zašto ih uzimamo. Na taj način posmatrač otvara sebe za poruku evanđelja. Jer, *hleb* ukazuje na Hristovu žrtvu i sve ono zbog čega je on došao na zemlju. *Vino* ukazuje na Hristovu krv koja se proliva radi našeg spasenja, ali i na starozavetni odnos sklapanja zaveta između Boga i čoveka i Boga i njegovog naroda. Prema tome, čin Večere Gospodnje, sam po sebi, svedoči o Hristu, njegovom delu i našem spasenju. Simbolični elementi kod Večere Gospodnje – hleb i vino – svedoče o ključnim delima koje je Bog učinio da nas spasi, o žrtvovanju sebe radi našeg spasenja.

Čak i pristup hrišćana Večeri Gospodnjoj svedoči o jednostavnosti i besplatnosti spasenja. Sve što je potrebno jeste – samo da ga primimo.

Pored toga, vino svedoči i o vrednosti i dragocenosti spasenja. Jer, ukazuje na nešto jako uzvišeno – na zavet ili savez s Bogom – a to je nešto u šta čovek može da stupi samo ako ga Bog prihvati. Večera Gospodnja svedoči da nas Bog prihvata. Zato ona predstavlja i poziv ljudima oko nas: Ljudi, prihvatite Hrista i živite u večnosti sa Bogom. On vam se stavio na raspolaganje i prihvatio vas je. Zato, prihvatite i vi njega.

Mnogi evanđeoski hrišćani su pogrešno razumeli 27. i 28. stih, tj. reč „nedostojno“ i izraz „neka ispituje samog sebe“. Oni su shvatili kao da Pavle kaže da ima hrišćana koji su dostojni da prime Večeru Gospodnju i onih koji nisu dostojni. Dostojni su – po njima – oni koji su prethodnih dana bili dobri, a nedostojni oni koji su nešto sagrešili. Ali, to u ovom tekstu ne piše. Jer, niko od nas nije dostojan i dovoljno pravedan i čist da bi stekao pravo da primi Večeru Gospodnju. U tom činu mi uvek učestvujemo kao grešnici; ali kao grešnici koji su svesni svojih greha, žale zbog njih i iskreno se kaju zbog njih.

Šta onda znači primati „dostojno“ i „ispitivati sebe“? Ovo pitanje se mora postaviti u kontekstu korintske situacije. Zato pravo pitanje glasi: šta znači primati „nedostojno“, jer Pavle pominje reč „nedostojno“ da bi objasnio način na koji su Korinćani pristupali Večeri Gospodnjoj. Nedostojno znači dve stvari, prvo, uzeti je, ne shvatajući da to nije obični obrok, već simbolični, koji govori o važnosti i veličini Hristovog dela; i drugo, znači uzimati je na način koji ponižava neku moju braću i sestre (u ovom slučaju robove). U nekim crkvama vođstvo crkve „kažnjava“ neke članove (zbog nekih prestupa) tako što im zabrani da, na primer, pola godine ne smeju da uzimaju Večeru Gospodnju. Navodno, to je neka disciplinska mera. Međutim, ne postoji biblijsko opravdanje za to. Zato, i takvo ponašanje predstavlja „nedostojni“ odnos prema Večeri Gospodnjoj. Prema njoj se ne smemo odnositi kao prema kazni.

3. Nemojte više tako!, 33-34

U zaključku, Pavle kaže: Nemojte više tako. Time on daje savet crkvi kako da se ponaša ubuduće. Savet je specifičan za korintsku situaciju. Treba da sačekaju jedan drugoga (posebno robovlasnici da sačekaju

robove). Ali, taj Pavlov apel je aktualan i danas. On zapravo kaže: Budite jedno telo kod Večere Gospodnje, jer ona to i simboliše. Mislite na drugoga, jer kad je odlazio na krst i prolivao krv, Hristos je mislio na vas i činio to za vas. Uklonite sve razlike između sebe, zbog kojih će jedni biti favorizovani, a drugi potcenjeni i poniženi.

Takođe, 24. stih, koji kaže: „*Ovo je moje telo za vas*“ – pored toga što ukazuje na Hristovu smrt – sugerise i sliku crkve kao Hristovog „tela“. Zbog toga ovaj stih predstavlja i apel da svi treba da se uključimo u život crkve. Hristos je *dao svoje telo za nas* da bismo *mi postali njegovo telo* (tj. crkva). To je slika celine: svi učesnici zajedno predstavljaju njegovo telo.

Zato, neka naše Večere Gospodnje budu svedočanstva da Gospod i danas spasava; da je spasenje jednostavno, besplatno i potrebno, kao hleb, ali i vredno i dragoceno, jer smo ušli u najviši savez sa Bogom, koji nam simbolički predstavlja vino.

Možda ova poslednja tačka – Pavlov apel Korinćanima: „Nemojte više tako (nego ovako...)“ – treba i nas da podstakne na preispitivanje, ima li nešto što mi, kao crkva, treba da menjamo, da se nečega podsetimo, da se preispitamo, itd. Juče je bio Dan reformacije (31. oktobar). Jedno od reformacijskih načela bilo je *ecclesia semper reformanda*¹, što znači da crkva mora stalno da se menja. Drugim rečima, crkva je duhovna tvorevina koja – da bi održala svoju duhovnu čistoću i svežinu i podsetila se na svrhu svog postojanja u svetu – mora stalno da se preispituje i menja. Ova korintska situacija saniranja okolnosti kod Večere Gospodnje, i Pavlov apel, kako da se ponašaju, a kako ne, nosi u sebi snažan poziv i današnjoj crkvi na stalno preispitivanje i uvođenje promena u život crkve kad god i gde god je to potrebno.

¹ Potpunija verzija ovog slogana glasi: *ecclesia reformata semper reformanda*.